

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΥΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ

Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π.Ε.
Τμήμα Α'

Μητροπόλεως 15
10185 ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες: Κ. Κώτσης, Ε. Παινέση
Τηλέφωνο : 210.32.38.380
FAX : 210.32.38.444
ΕΛ

Να διατηρηθεί μέχρι
Βαθμός ασφαλείας

Αθήνα, 18 - 8 - 2003
Αριθ. Πρωτ. Βαθμός Προτερ.
Φ. 12 / 428 / 85241 / Γ1

ΠΡΟΣ: 1. Σχολικούς Συμβούλους
Πρωτ/θμιας Εκπαίδευσης
Έδρες τους
2. Διδακτικό προσωπικό
δημοτικών σχολείων
Μέσω Δ/νσεων και Γραφείων
Π.Ε.

ΚΟΙΝ: 1. Περιφερειακούς Δ/ντές
Εκπαίδευσης
Έδρες τους
2. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Μεσογείων 396
15341 Αγία Παρασκευή

ΘΕΜΑ: Κατ' οίκον εργασίες

Σας θέτουμε υπόψη απόσπασμα της αριθμ. 3 / 2003 πράξης του Τμήματος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το οποίο αναφέρεται στις κατ' οίκον εργασίες, προκειμένου να ληφθεί υπόψη από τους εκπαιδευτικούς των δημοτικών σχολείων.

«Η ανάγκη να αξιοποιείται κατάλληλα και στο μέγιστο δυνατό βαθμό ο διδακτικός χρόνος, ώστε η μαθησιακή διαδικασία και οι εργασίες των μαθητών να γίνονται στο σχολείο, οδήγησε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να προτείνει τον εξορθολογισμό της διδακτέας ύλης του δημοτικού σχολείου με την κατάρτιση Συμπληρωματικών Οδηγιών για τη Διδασκαλία των Μαθημάτων στο Δημοτικό Σχολείο. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται τα νέα Διαθεματικά Ενιαία Πλαίσια Προγραμμάτων Σπουδών και τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, καθώς και οι προδιαγραφές για τη συγγραφή, με βάση αυτά, ευσύνοπτων διδακτικών βιβλίων για την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Όμως, ο χρόνος παραμονής των μαθητών στο σχολείο, σε σύγκριση με το χρόνο παραμονής των μαθητών των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών, είναι αρκετά περιορισμένος. Γι' αυτό θα παρουσιάζεται η ανάγκη μερικές εργασίες, που κανονικά θα έπρεπε να γίνονται στο σχολείο, να δίνονται στους μαθητές να τις εκτελέσουν στο σπίτι. Πρόκειται για τις γνωστές «κατ' οίκον» εργασίες, το πολυσυζητημένο και πολυπαρεξηγημένο εκπαιδευτικό θέμα, που εξακολουθεί να είναι επίκαιρο και πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη παιδαγωγική ευαισθησία και με βάση τις αρχές της διδακτικής δεοντολογίας και το δικαίωμα του γονέα να βοηθήσει και του μαθητή να βοηθηθεί.

Ιδιαίτερα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι πολλοί μαθητές παρακολουθούν και το πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, το οποίο επεκτείνεται και υπόσχεται πολλά για την εκπαίδευση και την κοινωνία. Αυτός ο πολλά

υποσχόμενος θεσμός του ολοήμερου σχολείου κινδυνεύει να υπονομευθεί από την κατάχρηση των «κατ' οίκον» εργασιών. Και αυτό θα συμβεί αν, από κακή εκτίμηση της επιδίωξης για προετοιμασία των μαθητών για την επόμενη μέρα, που είναι μία από τις βασικές επιδιώξεις του ολοήμερου σχολείου αλλά όχι η μοναδική, δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις «κατ' οίκον» εργασίες και παραμεληθεί το υπόλοιπο πρόγραμμα. Επομένως η διαφύλαξη της φιλοσοφίας και των επιδιώξεων του ολοήμερου σχολείου, όπως αυτή προσδιορίζεται στις επίσημες εγκυκλίους του ΥΠΕΠΘ, είναι ένας ακόμη λόγος που συνηγορεί στον εξορθολογισμό των «κατ' οίκον» εργασιών, ώστε να ολοκληρώνονται μέσα στο χρονικό διάστημα που διατίθεται γι' αυτές και όχι να λειτουργούν εις βάρος των άλλων αντικειμένων και δραστηριοτήτων του ολοήμερου σχολείου ούτε και να μένουν για το σπίτι.

Στον εξορθολογισμό των «κατ' οίκον» εργασιών συμβάλλει αποφασιστικά η ποιότητα και η σωστή προετοιμασία τους. Οι εργασίες, που ίσως είναι απαραίτητο να ανατίθενται ως «κατ' οίκον» εργασίες, πρέπει να έχουν τα εξής γνωρίσματα:

- α) Να μην είναι απλές αντιγράφες (από εγκυκλοπαίδειες κτλ) και απομνημονεύσεις.
- β) Να είναι δυνατόν να εκτελεστούν από τα παιδιά χωρίς βοήθεια των γονέων. Γι' αυτό κρίνεται σκόπιμο να εξατομικεύονται όσο είναι δυνατόν.
- γ) Να τις έχει προετοιμάσει ο δάσκαλος σταθμίζοντας και τη δυσκολία και τη διάρκεια τους με βάση το μέσο μαθητή.
- δ) Να μην περιέχουν δυσκολίες άλλες εκτός από ό,τι συγκεκριμένο προβλέπεται κάθε φορά να ελεγχθεί.
- ε) Να δίνονται έπειτα από συζήτηση με τους μαθητές, ώστε να διευκρινίζονται οι δυσκολίες τους και να εξασφαλίζεται η συγκατάθεσή τους
- στ) Να μη δίνονται ως τιμωρίες.
- ζ) Να είναι δυνατή η παρακολούθηση και η διόρθωσή τους από το δάσκαλο και να μην δίνονται όταν δεν πρόκειται να ελεγχθούν.
- η) Να είναι απαραίτητες για την απόκτηση μιας δεξιότητας.
- θ) Να συμβάλλουν στην προετοιμασία της επόμενης ενότητας, χωρίς αυτό να γίνεται κατά σύστημα και υποχρεωτικά.
- ι) Στην περίπτωση εργασιών και ασκήσεων που περιέχονται στα βιβλία να μην απαιτείται αντιγραφή των εκφωνήσεών τους στο τετράδιο.
- ια) Να μην απαιτείται γραπτή εκτέλεση εργασιών που μπορούν να γίνουν με ευκολότερο και οικονομικότερο τρόπο (όπως είναι π.χ. η επισήμανση με σημάδια στοιχείων πάνω στο κείμενο και προφορική τους ανακοίνωση).
- ιβ) Να μη δίνονται εργασίες τεχνικής φύσεως (χάρτες, κατασκευές κτλ.), αν προηγουμένως ο δάσκαλος δεν έχει δείξει στους μαθητές πώς γίνονται και δεν τους έχει ασκήσει μέσα στην τάξη.
- ιγ) Να μη δίνονται για τις ημέρες αργίας του σχολείου περισσότερες εργασίες από όσες τις άλλες μέρες.
- ιδ) Η εκτέλεσή τους για όλα τα μαθήματα να μην απαιτεί περισσότερο από περίπου 30 λεπτά για τις Α' και Β', 40' για τις Γ' και Δ' και 60' για τις Ε' και ΣΤ' τάξεις».

Ειδικότερα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα εξής:

Καταρχήν όλες οι εργασίες πρέπει να κινούνται στις αρχές και τη φιλοσοφία του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών (ΑΠΣ) και τις Συμπληρωματικές Οδηγίες του Π.Ι. για όλα τα μαθήματα (Βλ. Συμπληρωματικές Οδηγίες για τη Διδασκαλία των Μαθημάτων στο Δημοτικό Σχολείο και ΦΕΚ 303 Β / 13.3.2003 και 304 Β / 13.3.2003 ή www.pi-schools.gr

Για το γλωσσικό μάθημα, εκτός από αυτά που αναφέρονται στο βιβλίο δασκάλου, οι μαθητές των μικρότερων τάξεων (Α' και Β'), για περισσότερη άσκηση

στη γραφή, αντιγράφουν σε χωριστό τετράδιο το κείμενο της άσκησης «Γράφω και μαθαίνω» των βιβλίων «Η γλώσσα μου».

Οι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων σε τετράδιο εργασιών για το γλωσσικό μάθημα μπορούν, για παράδειγμα, να συμπληρώνουν ασκήσεις που συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους και συγκεκριμένα ασκήσεις που τα βοηθούν να «συλλαμβάνουν» τη σημασία των λέξεων με όλους τους δυνατούς τρόπους (σύνδεση των λέξεων με τα πράγματα, συμφραζόμενα, κυριολεκτική και μεταφορική χρήση, παραγωγή και σύνθεση, περιφράσεις, ιδιωτισμούς και ιδιωτισμούς, συσχέτιση συνωνύμων και αντιθέτων, σχήματα λόγου κτλ. Γι' αυτές τις δραστηριότητες χρήσιμο είναι οι μαθητές να συμβουλευόμαστε κατάλληλα λεξικά: ορθογραφικά, σημασιολογικά, συνωνύμων κ.ά. (Βλ. και ΑΠΣ γλωσσικού μαθήματος)

Στο ίδιο τετράδιο συνθέτουν περιληπτικά κείμενα από το μάθημα της γλώσσας ή και από άλλα μαθήματα με την προϋπόθεση ότι έχουν διδαχθεί στην τάξη τους συστηματικά στο να επισημαίνουν τα ουσιώδη μέσα σε μια πρόταση και σε μια παράγραφο και να παραλείπουν τα μη ουσιώδη, καθώς επίσης και στο να πυκνώνουν μια πρόταση, μια παράγραφο, ένα κείμενο. Εάν δεν έχουν ασκηθεί οι μαθητές σε παρόμοιες δραστηριότητες, δεν θα μπορέσουν να συνθέσουν μία ικανοποιητική περίληψη, γι' αυτό και δεν πρέπει να τους το απαιτούμε (βλ. στο ΑΠΣ την προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία). Σε καμιά περίπτωση δεν αναθέτουμε ως «κατ' οίκον» εργασίες ασκήσεις παραγωγής λόγου («Σκέφτομαι και γράφω»), ασκήσεις τεχνολόγησης και χρονικών αντικαταστάσεων (βλ. Συμπληρωματικές Οδηγίες για τη Διδασκαλία των μαθημάτων του Δημοτικού Σχολείου).

Αυτά που τονίστηκαν πιο πάνω για το γλωσσικό μάθημα ισχύουν και για τα άλλα μαθήματα. Πρέπει, δηλαδή, αν κριθεί απαραίτητο να δοθούν για το σπίτι εργασίες, αυτές να κινούνται στις αρχές και τη φιλοσοφία του ΔΕΠΠΣ και του ΑΠΣ και των Συμπληρωματικών Οδηγιών του Π.Ι.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι για το μάθημα της Ιστορίας τα παιδιά μελετούν μία-δύο φορές τη συγκεκριμένη ενότητα, εντοπίζουν τα κυριότερα σημεία και τις νέες έννοιες που πιθανόν διδάχθηκαν, ώστε να είναι σε θέση να αποδίδουν το περιεχόμενο της ενότητας, χωρίς να υποχρεώνονται να αποστηθίσουν ούτε το βασικό κείμενο ούτε τα συνοδευτικά κείμενα. Ενδεχομένως να χρειαστεί να συμπληρώσουν στο τετράδιο εργασιών, που προβλέπεται να τους μοιραστεί από τον ΟΕΔΒ, ένα ανακεφαλαιωτικό κείμενο, αν αυτό βέβαια δεν έγινε στο σχολείο. Εννοείται ότι σε καμιά περίπτωση δεν αναθέτουμε στους μαθητές να αντιγράφουν πρόσθετες πληροφορίες από βιβλία και εγκυκλοπαίδειες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να ανατρέχουν σε πηγές για να ερευνήσουν κάποια θέματα και να τα αποδώσουν γραπτά με δημιουργικό συνθετικό τρόπο (σύντομο δοκίμιο).

Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι στον εξορθολογισμό των «κατ' οίκον» εργασιών συμβάλλουν η συστηματική ενημέρωση των γονέων, η συνεργασία όλων των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, η συνεργασία με το Σχολικό Σύμβουλο, ο σωστός προγραμματισμός, η κατάλληλη προετοιμασία και η αυστηρή τήρηση του ωραρίου.»

Εσωτ. Διανομή
Διεύθυνση Σπουδών Π.Ε.
Τμήμα Α'

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΔΗΜ. Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ